

Hidat építeni ember és ember között

Ünnepi alkalomhoz érkeztünk, a Nemzeti Művelődési Intézet tizedik évfordulójához, mely alkalomról méltón illik megemlékeznünk.

Bajban ismerszik meg az igazi barát, ahogyan bajban ismerszik meg a rendszer is, mely szerepe napjaink háborús helyzetében kifejezetten jelentőségteljes. A kulturális intézmények közül a Nemzeti Művelődési Intézet volt az, mely ezekre a váratlan kihívásokra azonnal, konkrét és megtervezett lépésekkel, egy hálózat felépítésével reagált, segítségét és támogatását felajánlva. Mindez remekül szemlélteti azt, hogy ami a kultúrában jelen van és működik, az bármely nehézségben be tudja bizonyítani működőképességét és fel tudja mutatni létjogosultságát.

Az előadóművészetből jött emberként folyamatosan keresem, kutatom az alkotás és a közönség közötti hidakat, illetve azokat az embereket, akik ezeket meg tudják teremteni. Vajon alkalmasak-e maguk az alkotók, az előadóművészek, a művészek, hogy saját maguk hidat építsenek, vagy szükséges egy közvetítő szervezet, egy összekötő hálózat? A Nemzeti Művelődési Intézet kapcsán megannyi hídról érdemes beszélnünk, azonban, engedjék meg nekem, hogy ebből a hatalmas gyűjteményből kiemeljek

néhányat, melyekre a leginkább érdemes visszaemlékeznünk.

Magyarország Európában, Európa közepén GDP-arányosan a legtöbb pénzt költi a kultúrára, mely jelenleg, a legfrissebb EU-ROSTAT elemzés alapján 1,3%. Tíz évvel ezelőtt mindenekelőtt rendbe kellett rakni a gazdaságot, el kellett jutnia Magyarországnak arra a szintre, hogy egyáltalán legyen miből költenünk. Ezt követően meg kellett hozni azt a döntést, hogy ezeket a bevételeket itthon tartjuk, és nem engedjük, hogy a multik vagy a közműszolgáltatók kivigyék az országból, máshol költsék el. Az ezt követő határozat már arról szólt, hogy ezeket a javakat mire fordítsák és milyen arányban osszák fel. Nagyon határozott állásponttal bírt a Kormány a tíz évvel ezelőtt meghozott döntések során, melyek eredményeként olyan magas szintű kulturális beruházások valósulhattak meg, valamint olyan értékkeremtő és -megőrző kezdeményezések és programok jöhettek létre, melyek egyedülállóak egész Európában. Példaértékű az a kulturális beruházási boom – mondhatok én beruházási boomot? –, ami ez idő alatt végbement és ami a millennium óta nem volt tapasztalható Magyarországon. Soha ennyi közpénzt nem fordítottunk a középületek felújítására, létreho-

zására, megépítésére. Olyan kulturális beruházások valósultak meg az elmúlt tíz évben, amelyek egyedülállóak a magyar történelemben, sőt, egyedülállóak Európában is. Gondoljanak a Szépművészeti Múzeum Román Csarnoka megújításától kezdve a Magyar Zene Háza átadásáig, vagy akár a vidéki színházak felújítására, vagy akár a Nemzeti Művelődési Intézet székházának csodálatos épületére. El is érkeztünk ehhez a szépséges, a magyarság motívumaiban gazdag épülethez, és ahhoz a hálózatához, melyet az az intézmény a Megyei Igazgatóságain keresztül biztosít.

Nemrégiben arról beszélgettünk Lezsák Sándor elnök úrral és Závogyán Magdolna ügyvezető asszonnyal, hogy vajon van-e még egy olyan európai ország, ahol a közművelődésnek, a művelődésszervezésnek ilyen szintű hálózati rendszere lenne, mint amelyet ők felépítettek Magyarországon. Bátoran állítjuk, hogy nincs. Az, hogy hungarikumok vagyunk már így önmagában is, szépen hangzik, de ennek nem csekély a valóságartalma, mögöttes jelentése is. Hiszen nincs még egy olyan európai ország, ahol ilyen kiépült és jól működő közművelődési hálózattal bírnának magasminőségben sáfárkodni a kultúra irányítói és szervezői, amelynek egyik foganatjaként

valósult meg a Közművelődési Foglalkoztatási és Képzési Program.

E hálózat részeként valósult meg a Közművelődési Foglalkoztatási és Képzési Program is. Nyilvánvaló, hogyha van egy kiválóan szervezett hálózatunk, akkor ebben képzési programokat kell indítani és megvalósítani, hiszen szakember nélkül nem lehet megfelelően munkálkodni, tevékenykedni. Závogyán Magdolna ügyvezető asszony hihetetlen és részletesen megtervezett „lobbija”, politikai törekvése, valamint céltudatos döntéselőkészítése eredményeképpen mintegy 5,5 milliárd forintot tudott kormányunk képzésre és foglalkoztatásra költeni annak érdekében, hogy ebben a hálózatban a legkisebb településen is megfelelő tudású és felkészültségű szakember hívja és ösztönözze közösségeteremtésre a lakosokat.

Az állami normatívának a folyamatos megemlése – hiszen működtetnünk kell ezeket a rendszereket – jól mutatja, hogy ezen a téren is egyediek vagyunk. Megvizsgáltuk, nincsen olyan szomszédos ország, ahol ilyen állami normatívával és ilyen rendszerrel tudnák a legkisebb települések közművelődését támogatni. A képzett szakemberek immáron működtetni tudják a rendszert, mely irányítását, koordinálását a Nemzeti Művelődési Intézet végzi. Büszkén állítom, a rendszerünk megérett arra, hogy megmutassuk Európának, megérett arra, hogy idehívjuk a szerte Kárpát-medencéből a szakembereket, és felhívjuk a szomszédos országok figyelmét arra, hogy van mit tanulniuk tőlünk, van mit innen megismerni és hazavinni.

Milyen feladataink vannak? Többek között a kulturális értékek közvetítése, ápolása és a közösségi kezdeményezések megerősítése, támogatása. Miben különbözünk, mi, magyarok a többi nyugat-európai országtól? Nyugaton egy közösségi térben a tevékenységek

80%-ában azzal foglalkoznak, hogy a külföldről beérkező menekültek kultúráját, vallását, szokásait valamilyen módon elfogadtassák, ösztösimítsák, kiegyenlítsék a helyi kultúrával, ezzel szemben mi a saját kultúránknak a megerősítésével foglalkozunk, és ez egy hatalmas különbség.

Hidakról beszéltem az előbb, hiszen hidat akarunk építeni a múlttal, hogy a hagyományainkat megőrizzük, a jelennel, hogy ezeket az értékeinket ápolni tudjuk, illetve a jövővel, hogy továbbadhassuk, tovább örökíthessük a már meglévő és a most elkészült, létrejött kulturális értékeket. Hármashídról beszélünk, mely három pillére a múlt, a jelen és a jövő, melyek minket hivatott összekötni. Mi felállítottuk ezeket a hidakat és elődeink hagyatékát őrizve tárjuk a jövő generációi elé kincseinket.

Ahhoz, hogy az elmúlt tíz év kezdeményezései és programjai megvalósulhassanak egy gondosan kidolgozott, célirányos tervre volt szükség. Amikor a Déryné Programról, a Lázár Ervin Programról, a Térzene Programról, a Köszönjük, Magyarország! Programról,

vagy az ASzakkör Programról beszélünk, akkor itt külön-külön is milliárdos nagyságrendű állami támogatásból és állami forrásokból megvalósult tevékenységsozokat kell értenünk, melyek a jól felépített hálózaton át tartalmi elemeket tudnak eljuttatni a legkisebb településre is. Gondoljunk csak a Térzene Programra, ahol ki-mondtuk, hogy Kodály országában, Bartók országában nem történhet meg, hogy hetente egyszer minden településen ne csendüljön fel a muzsika: Nyissuk meg újra a zenepavilonjainkat és tegyük lehetővé, hogy a klasszikus zenét azok is hallgathassák, akik egyébként nem bérletvásárlói, nem jegyvásárlói a klasszikus zenei koncerteknek. Ez végigsöpört az országon és többszáz településen heti rendszerességgel megszólalt a zene. Vagy vegyük például a Déryné Programot, ahol a Déryné Színház – felelevenítve a régi nevet – felmérte Magyarország összes kulturális színterét, olyan részletességgel, hogy arról is van tudomása, melyik körtefa alatt lehet táncszínházi előadást játszani és hol van a paplak mögött egy olyan terem, amely alkalmas lehet

egy előadást megtartására. Felkuttatta azt is, hogy hol vannak azok a kulturális értékek, amelyeket közvetíteni lehet, hogy be tudjuk mutatni ezeket országszerte, kis és nagy településeken egyaránt.

Végül nézzük meg az ASzakkör Programot, mely során a Nemzeti Művelődési Intézet kézműves kisközösségek számára eszközt, anyagot, szakértelmet és egy kiválóan kiépített rendszert biztosít annak érdekében, hogy a helyi közösségek megerősödhessenek és az értékek fennmaradhassanak. Ez az egyik legfontosabb feladat, amit a Nemzeti Művelődési Intézet vállalt és zászlójára tűzött. Céljük az volt, hogy támogassák és ösztönözzék azokat a közösségeket, akik önszerveződő módon képesek művelődni és tevékenységükkel élettel, értékkel és együttléttel töltenek fel közösségi szintereink Kárpát-medence-szerte.

Napjaink fogyasztói társadalmában, ahol mindenre rányomja a bélyegét az anyagi javak hajszolása, muszáj, hogy ellenpontot mutassunk és nyújtsunk. Fontos, hogy a társas együttlétnek ne az anyagi szükségletek legyenek a mozgatórugói, hanem a közös alkotás és az együttlét okozta örömök, illetve a valahova tartozás iránti vágy. Az összes közösségi szervezésnél, kezdeményezésnél ennek kell az előtérben lennie. Rendkívül hálás

vagyok, hogy ezt a gondolkodásmódot a Nemzeti Művelődési Intézet felvállalta és képviseli.

Helyi identitás, híd szerep, ezek különösen fontos feladatok. Akkor tudjuk a kisközösségeknek az értékteremtését még erősebbé tenni, ha ezeknek a közösségeknek a helyi identitástudathoz valamiféle közük van: Jó itt élni, nem akarok elmenni erről a településről, és aki elment, az jöjjön vissza, mert jó itt ismét találkozni. Ez a fajta hármasság érzés, amit meg kell teremtenünk, hogy a településeken az életminőség magasabb szintű és színvonalú legyen, melyhez igen jelentős mértékben

hozzá tud járulni az a fajta közösségépítő tevékenység, amelyet a Nemzeti Művelődési Intézet végez.

Négyéves államtitkári tevékenységem összegző mérlegeként, ha áttekintem a kulturális ágazatokat, és elgondolodom azon, hol történt a legnagyobb fejlődés, a legtöbb kezdeményezés és előrelépés, akkor azt látom, hogy a közművelődés területe – köszönhetően a Nemzeti Művelődési Intézet munkájának – fejlődött a legjelentősebb mértékben, a magyar kultúrához való hozzájárulása ennek a területnek volt a leghatékonyabb. Hálásan köszönöm a munkájukat!

FEKETE PÉTER Jászai Mari-díjas magyar színházi rendező, a Nemzeti Artista- Előadó- és Cirkuszművészeti Központ főigazgatója. Nemzetközileg elismert művelődési szakember, a cirkusz, mint előadó-művészeti ág megújítója. A pályáját Németországban és Nagy-Britanniában kezdő rendezőt 2002-ben a Nemzeti Színház vezetése csábította haza, a külkapcsolatok vezetésével, oktatási igazgatási feladatokkal bízták meg. 2005–2006 között Szabadkán, a Szabadkai Népszínházban rendezett. 2007-ben hívták Békéscsabára, ahol előbb a színház mellett működő iskola, majd a színház igazgatását bízták rá. Az itt eltöltött nyolc év alatt létrehozta a Szarvasi Vízi Színházat, a Jókai Porondszínházat és a Magyar Teátrum Díjat. 2015-től miniszteri biztostként készíti elő a Nemzeti Cirkuszművészeti Központ építését, valamint 2015 és 2018 között a Nemzeti Artista- Előadó- és Cirkuszművészeti Központot vezette. 2018-tól 2022-ig az Emberi Erőforrások Minisztériuma kultúráért felelős államtitkára.